

УДК 005.963-057.34

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Єрмоласва Г.А.

Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія
Київського національного університету культури і мистецтв»

Ласна Н.Г.

Київський університет культури

У даній статті розглядається проблематика підвищення кваліфікації державних службовців на сучасному етапі євроінтеграції України. Визначення проблемних питань підвищення кваліфікації фахівців органів влади. Зазначення стратегічних напрямів, та формування сучасної ефективної системи удосконалення професійного розвитку державних службовців. Основні завдання удосконалення професійної освіти. Пропозиції щодо запровадження комплексу першочергових заходів, спрямованих на удосконалення процесу підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Ключові слова: державні службовці, професійна компетентність, підвищення кваліфікації, удосконалення розвитку, органи влади.

Постановка проблеми. Європейський курс на пряму роботу органів державних служб в Україні обумовлений необхідністю урахування суттєвих змін в удосконаленні професійного розвитку державних службовців. Від професіоналізму фахівців органів державної влади та органів місцевого самоврядування залежить результативність та ефективність всього державного апарату. Тому, одною із актуальніших проблем забезпечення ефективної діяльності державного органу є належний рівень підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації його працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми підвищення кваліфікації державних службовців висвітлюють вітчизняні та зарубіжні науковці, такі як: В. Бакуменко, О. Воронько, Н. Гончарук, В. Луговий, О. Мельников, М. Нинок, О. Оболенський, Л. Плаксієв, В. Понеділко, Н. Протасова, О. Пухкал, М. Скоромнюк, О. Хмелевська, Ю. Шаров, І. Шпекторенко, Г. Щокін та інші автори.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Вивчаючи наукові роботи та статті з цієї тематики, можна виявити відсутність наукової оцінки навчальних потреб державних службовців, чітко сформульованих методичних рекомендацій для використання кадровими службами органів влади та розробниками програм підвищення кваліфікації.

В більшості наукових досліджень цієї теми зазначено, що при виборі форм і методів підвищення кваліфікації управлінців доцільно застосовувати комплексний навчальний підхід. Це залежить від специфіки роботи фахівців, існуючих індивідуальних і корпоративних потреб, технічного оснащення робочих місць і багатьох інших чинників. Необхідність цієї проблеми полягає у розробці системного підходу удосконалення механізму підвищення кваліфікації державних службовців, поєднання сучасних освітніх та інформаційних технологій, з урахуванням зарубіжного досвіду.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є вивчення системи підвищення професіоналізму державних службовців, визначення проблемних питань підвищення їх кваліфікації, зазначення

стратегічних напрямів, механізму та формування сучасної ефективної системи удосконалення професійного розвитку державних службовців, підвищення рівня професійної компетентності фахівців.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі євроінтеграційних процесів в Україні важливу роль відіграє впровадження реформування системи державного управління, необхідною передумовою якого є належний професійний рівень державних службовців. Вони повинні володіти навичками в економічній, соціальній, правовій та інших сферах, набути управлінських і комунікативних вмій, а також прагнути систематично підвищувати та удосконалювати свій професійний рівень. Першою ланкою удосконалення свого професійного рівня є підвищення кваліфікації.

Підвищення кваліфікації державних службовців – це навчання з метою відновлення і розвитку умінь і знань, необхідних для ефективного рішення задач професійної діяльності на державній службі, яке спрямоване на підвищення рівня загальної управлінської культури та спеціалізується в межах певної категорії посад і спеціалізації на окремих функціях, завданнях, повноваженнях [2].

Державні службовці, які вперше прийняті на державну службу, повинні проходити підвищення кваліфікації протягом першого року роботи, потім у разі потреби перед оцінюванням або за результатами оцінювання службової діяльності, але не рідше ніж один раз на три роки. Результати навчання і підвищення кваліфікації є однією з підстав для просування по службі [1; 4].

Основними видами підвищення кваліфікації державних службовців, що забезпечують його безперервність, є: навчання за професійними програмами підвищення кваліфікації; тематичні постійно діючі семінари; спеціалізовані короткострокові навчальні курси; тематичні короткострокові семінари, зокрема тренінги та самостійне навчання (самоосвіта), зокрема участь у щорічному Всеукраїнському конкурсі «Кращий державний службовець» відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2008 р. № 1136 [3], а також стажування в органах, на

які поширюється чинність Закону України «Про державну службу» у тому числі за кордоном.

На сьогоднішній день в Україні удосконалюється система підвищення кваліфікації державних службовців. Так, статтею 48 Закону України «Про державну службу» зазначено, що «державним службовцям створюються умови для підвищення рівня професійної компетентності шляхом професійного навчання, яке проводиться постійно», а також відзначено, що «керівник державної служби у межах витрат, передбачених на утримання відповідного державного органу, забезпечує організацію професійного навчання державних службовців, підвищення кваліфікації державних службовців на робочому місці або в інших установах (організаціях), а також має право відповідно до закону закуповувати послуги, необхідні для забезпечення підвищення кваліфікації державних службовців, у підприємств, установах та організацій незалежно від форми власності, фізичних осіб» [1].

Постановою Кабінету Міністрів України від 07 липня 2010 року №564 затверджено Положення про систему підготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування [2], яким зазначенні головні чинники здійснення навчання за професійними програмами підвищення кваліфікації, зазначені форми і методи підготовки спеціалістів, магістрів за спеціальностями, спрямованими на провадження професійної діяльності на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування. Але, аналіз ситуації показав, що серед основних проблем функціонування існуючої системи підвищення кваліфікації є недосконалий рівень реальних потреб державних службовців на місцях та перелік послуг, що надаються центрами підвищення кваліфікації, не передбачено урахування міжнародного досвіду з проблем підвищення кваліфікації державних службовців і його ефективного використання в Україні.

Науковець Максимович Ю.А. відзначив, що «вирішення основних проблемних питань у системі підвищення кваліфікації державних службовців можливе за умови здійснення необхідних інвестицій у розвиток кадрового ресурсу та створення потужної горизонтальної інфраструктури управління процесом європейської інтеграції у всій системі державних органів» [6].

З метою удосконалення професійної підготовки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування Національне агентство України з питань державної служби розробило проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування у сфері європейської інтеграції до 2021 року та затвердження Плану заходів щодо її реалізації» [5] (далі – Стратегія), яким визначені основні напрями реалізації, очікувані результати та комплекс першочергових заходів, спрямованих на удосконалення процесу підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Принципами Стратегії є: безперервність та системність навчання, науковість, демократизм, наступність, гнучкість поєднання теорії і практики, доступність, інноваційність. Реалізація Стратегії у визначені строки з використанням кращого міжнародного досвіду забезпечить:

- впровадження у навчальний процес прикладних досліджень, наукових розробок, кращих практик навчальних закладів України та країн Європейського Союзу;

- набуття державними службовцями професійної компетентності у сфері європейської інтеграції;

- досягнення належного рівня мовної підготовки фахівців, які займаються питаннями європейської інтеграції;

- створення бази даних спеціалістів, які пройшли навчання у сфері європейської інтеграції та каталогу навчальних програм у сфері європейської інтеграції;

- забезпечення навчального процесу висококваліфікованими викладачами;

- налагодження постійної співпраці між навчальними закладами, організаціями, установами органами влади та відповідальними міжнародними партнерами у сфері європейської інтеграції [5].

Реалізація завдань, зазначених у Стратегії сприятиме створенню умов для правового, економічного та організаційного забезпечення розвитку системи підвищення кваліфікації.

В Миколаївській області питаннями підвищення кваліфікації державних службовців займається Миколаївський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування державних підприємств, установ і організацій, який спрямовує свою діяльність щодо надання послуг з післядипломної освіти, яка включає перепідготовку, спеціалізацію, підвищення кваліфікації, стажування відповідно до чинного законодавства України. В межах своєї компетенції проводить наукову та методичну діяльність, впроваджує освітню діяльність, яка включає навчальну, виховну, наукову, культурну, консультативну, методичну [7].

У сучасній системі підвищення кваліфікації державних службовців можна виділити чотири основні завдання їх освіти:

- 1) усунення недоліків в освіті державних службовців, пов'язаних з їх попереднім навчанням;

- 2) навчання спеціальним дисциплінам, спрямованим на підвищення ефективності державного управління: загальній теорії, суті й формам державного управління та місцевого самоврядування, їх законодавчого забезпечення ролі й особливостей державної служби;

- 3) оновлення галузевих знань, вивчення останніх досягнень науки і техніки, яке б спонукало їх до подальшої самоосвіти, досягнення особистих цілей (освітніх, професійних та інших), сприяло б самореалізації;

- 4) сприяння просуванню по державній службі [11].

Ефективність професійного навчання державних службовців, якість вивчення потреб і розробки змісту програм, залежить від рівня співпраці органів державної влади, органів місцевого самоврядування з навчальними закладами та праг-

нення самих державних службовців удосконалювати свої професійні навички.

Основним завданням закладів, які займаються підвищенням кваліфікації державних службовців є перегляд існуючих форм подачі матеріалу, порівняльного аналізу кращих вітчизняних і зарубіжних практик та методик, впровадження інноваційних форм, які б відповідали європейським нормам інтеграції та пріоритетам щодо модернізації та реформування державної служби в Україні.

Погоджуючись з науковцем Н. Ларіною, треба зазначити, що до основних принципів відбору змісту підвищення кваліфікації управлінських кадрів відносяться такі: «пріоритет самостійного навчання; пріоритет спільної діяльності; опора на досвід слухача; індивідуалізація навчання; системність навчання; контактність навчання; актуалізація результатів навчання; ефективність навчання; розвиток освітніх потреб; інноваційність; усвідомленість навчання; інтеграція всіх елементів навчального процесу: цілей, змісту, організації» тощо [8].

Таким чином, враховуючи світовий управлінський досвід, можна зазначити, що одним із ключових завдань процесу реформування державної служби в Україні, є належний рівень професійної кваліфікації службовця, його компетентність та ділові якості відповідно до прямого співвідношення службового просування і оплати праці. Встановлення такого зв'язку надасть можливість державним службовцям підвищити зацікавленість і відповідальність за свій професійний розвиток.

У сучасних умовах система підготовки компетентних державних службовців має забезпечувати потреби органів державної влади у працівниках з високим рівнем професіоналіз-

му та культури, здатних компетентно і відповідально виконувати управлінські функції, запроваджувати новітні соціальні технології, сприяти інноваційним процесам. Це дозволить визначити шляхи вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців. Вони зумовлені насамперед стратегією та змістом реформ і перетворень, спрямованих на підвищення ролі наукових знань, професіоналізму та компетентності фахівців.

Зміст і рівень їх спеціального, фахового, професійного навчання мають відповідати стратегічним напрямкам розбудови державності, мати випереджальний характер, враховувати високий динамізм соціальних і економічних процесів, ключові завдання реформування державного управління. Рівень же професійної компетентності осіб визначається їх освітньо-кваліфікаційним рівнем, досвідом роботи та рівнем володіння спеціальними знаннями, уміннями та навичками. Установлення такого зв'язку надає кожному державному службовцю можливість підвищити зацікавленість і відповідальність за свій професійний розвиток [11].

Висновки і пропозиції. Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновки, що діюча система підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в умовах євроінтеграції, є недостатньо ефективною та не повністю задовольняє потреби органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у високопрофесійних кадрах.

Оновлені знання та вміння професійних фахівців – це інвестиції в майбутнє України. І система підвищення кваліфікації забезпечує становлення інтелектуального потенціалу державних службовців.

Список літератури:

1. Україна. Закони. Про Державну службу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
2. Про затвердження Положення про систему підготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 07 липня 2010 р. № 564. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/243532336>. – Назва з екрану.
3. Про проведення щорічного Всеукраїнського конкурсу «Кращий державний службовець» [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1152. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1152-2007-p>. – Назва з екрану.
4. Про затвердження порядку організації підвищення кваліфікації державних службовців і осіб місцевого самоврядування у навчальних закладах за державним замовленням Національного агентства України з питань державної служби [Електронний ресурс]: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 19 квітня 2017 року № 86. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0832-17>. – Назва з екрану.
5. Про схвалення Стратегії підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування у сфері європейської інтеграції до 2021 року та затвердження Плану заходів щодо її реалізації [Електронний ресурс]: Проект розпорядження КМУ від 22 січня 2016 року. – Режим доступу: <http://nads.gov.ua/page/proekt-rozporjadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-shvalennya-strategiyi-pidgotovky-ta>. – Назва з екрану.
6. Максимович Ю.А. Проблеми підвищення кваліфікації державних службовців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/.../Максимович%20Ю.А.> – Назва з екрану.
7. Миколаївський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування державних підприємств, установ і організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mcrk.mk.ua/info/>. – Назва з екрану.
8. Ларіна Н.Б. Інноваційні моделі підвищення кваліфікації управлінських кадрів [Електронний ресурс]: навч.-метод. матеріали / Н.Б. Ларіна; уклад. Г.І. Бондаренко. – К.: НАДУ. – 2013. – 52 с. – Режим доступу: http://www.academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/95a67a0b-db22-4a3f-a968-d5a1facf80e7.pdf. – Назва з екрану.
9. Реформування професійного навчання державних службовців в Україні: проблеми та перспективи: монографія. – Режим доступу до монографії: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monogr/78fbb398-860e-4902-a8dd-8c37711cd7d0.pdf.

10. Сіліна Ю. Питання підготовки державних службовців в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Ю. Сіліна. – Режим доступу до статті: <http://ntkonf.org/silina-yus-pitannya-aktualnosti-pidgotovki-derzhavnih-sluzhbovtsiv-v-suchasnih-umovah/>. – Назва з екрану.
11. Улунова Г.Є. Особливості розвитку культури професійного спілкування державних службовців при підвищенні кваліфікації як етапу безперервної освіти [Електронний ресурс] / Г.Є. Улунова. – Режим доступу до статті: http://irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe. – Назва з екрану.

Ермолаева А.А.

Отдельное подразделение «Николаевский филиал
Киевского национального университета культуры и искусств»

Ласная Н.Г.

Киевский университет культуры

ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЛУЖАЩИХ В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ

Аннотация

В данной статье рассматривается проблематика повышения квалификации государственных служащих на современном этапе евроинтеграции Украины. Определение проблемных вопросов повышения квалификации специалистов органов власти. Указание стратегических направлений, механизма и формирования современной эффективной системы совершенствования профессионального развития государственных служащих. Основные задачи совершенствования профессионального образования. Предложения о введении комплекса первоочередных мер, направленных на совершенствование процесса подготовки и повышения квалификации государственных служащих и должностных лиц местного самоуправления.

Ключевые слова: государственные служащие, профессиональная компетентность, повышение квалификации, совершенствование развития, органы власти.

Yermolayeva G.A.

Separated Subdivision «Mykolaiv Branch of
Kyiv National University of Culture and Arts»

Lasna N.G.

Kiev University of Culture

INCREASING OF QUALIFICATION OF PUBLIC OFFICIALS IN TERMS OF EUROPEAN INTEGRATION IN UKRAINE

Summary

This article deals with the issues of improving the qualifications of civil officials at the current stage of European integration of Ukraine. Definition of problematic issues of professional development of government officials. Indication of strategic directions, mechanism and formation of a modern effective system for improving the professional development of civil officials. The main tasks of improving professional education. Proposals for the introduction of a complex of priority measures aimed at improving the process of training and raising the skills of civil officials and local self-government officials.

Keywords: public officials, professional competence, increase of qualification, improvement of development, authorities.